

Artikelarkiv Arvesølv 2004

Madrasfabrikkerne i Dræby

af Jytte Jørgensen

Det var Karen Hansen, der startede med at sy madrasser på Dræby Fed. Jeg ved ikke hvornår, men man mener, at der var fuld gang i madrasfremstillingen i 1915-1920. Karen var gift med Peter (eller Per). De havde en landejendom på Dræby Fedvej 539. Læg mærke til at det var en kvinde, der på det tidspunkt satte så meget i gang.

Hun havde selv madrasfabrik ca. 25 år. Hendes søn førte den videre, og i hvert fald 2 medarbejdere startede senere op selv (H.P. (Hans Peter Poulsen, Dræby Fed) i Nørre Aaby og Marinus Christensen i Dræby.)

Dengang kom der tang i madrasserne, så medens Karen og hendes hjælpere havde travlt med at sy madrasserne, havde Per og andre Fedboere travlt med at samle tang ved stranden og tørre det.

Karen Hansen ved sin måske første bil på Dræbyfedvej 539 sammen med to medarbejdere. På skærmen Svend Madsen og på kofangeren Marinus Christensen.

Våret må også dengang have været hessian. Iflg. Viggo Andersen kørte Per madrasserne til Dræby Station med sin lille gule nordbagge og fjedervogn, senere fik de bil. Der er en lille historie om denne gule nordbagge, fortalt til Viggo Andersen i 2002 af Viggo Hansen, søn af Kristian (Kræpranger) Hansen, der dengang boede bag Munkebo Bakke og var både kreaturhandler og drænmester. Han og hans mandskab var ved at dræne Pers lille jordlod, og da de blev tørstige, lånte de hest og vogn af Per for at hente øl i brugsen. Det gik fint til Dræby, men den lille hest fortsatte

forbi brugsen. Den var nemlig vant til, at den skulle til stationen med madrasser. Med besvær fik de hest og vogn vendt, fik deres øl og kom hjem i god behold.

Karen og Pers søn, Ejnar, overtog madrasfabrikken på Feden, vist nok i 1930'erne. I 1942-1943 købte Ejnar den store røde ejendom, nuværende Møllevæn 23, og flyttede fabrikationen dertil. Og nu hed det Dræby Madrasfabrik. I 1945 gik Ejnar i kompagniskab med Marinus Christensen, min far, som havde syet madrasser både hos Karen og Ejnar. Da produktionen var på sit højeste, var der ansat 5 mand foruden Ejnar og Marinus + nogle børn, der tjente lidt ved at pille træuld.

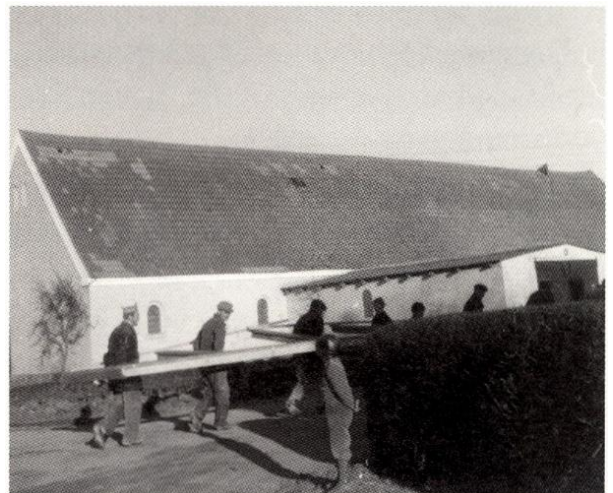
Hvornår Ejner stoppede ved jeg ikke, men Peter Larsen (tidligere medarbejder) mener at det var kort efter at Marinus startede for sig selv, og at Kalle Bondesen hjalp Ejner med at afvikle firmaet. Samme Kalle arbejdede efterfølgende hos Marinus i mange år og var meget dygtig og hurtig til at sy madrasser.

Marinus holdt op hos Ejnar og startede sin egen madrasfabrik, Østfyns Madrasfabrik, i 1953-1954 på nuværende Dræbyvej 10, hvor han byggede et værksted ved siden af privatboligen. I 1958 købte han den gamle hovedskole, Møllevejen 2, der blev til salg da Munkebo Centralskole startede.

Bygningen fra Dræbyvej 10 blev taget ned, og elementerne kørt til Møllevejen, men trækonstruktion og spær kunne ikke være på en bil. Hvad gjorde man så? Når man er heldig at have gode venner og ligeså gode naboer, var det intet problem.

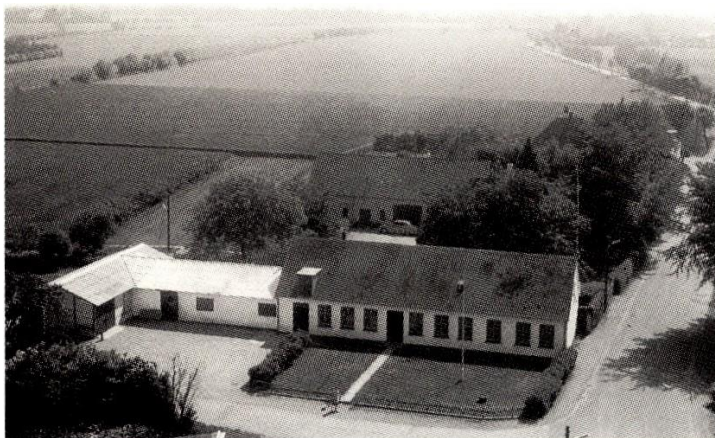
Marinus og to medarbejdere ud for Dræbyvej 10. De to er Emil Rasmussen med Marinus' datter Lissi og Svend Madsen, som har arbejdet på alle tre fabrikker.

Spærene flyttes fra Dræbyvej 10 til Møllevejen 2.

Ejner Hansen med sit personale på Møllevejen 23. Til højre står Ejner, så Marinus og næstsidst Svend Madsen. Længst til højre ses lidt af privatboligen.

Fabrikken på Møllevejen 2 ca. 1960.

Så det hele blev båret fra Dræbyvej til Møllevejen, hvor værkstedet blev genopført som tilbygning til den eksisterende bygning.

Madrasserne var af hessian eller bolster, og fyldet var træuld. Skulle de være lidt bedre, blev der lagt et lag vat på begge sider af træulden. Det bedste og dyreste var fyld af uld. Peter Larsen fortæller at medarbejderne hadede at sy træulds Madrasser med vatbelægning. Det var ikke til at stikke

nålen igennem når de skulle sy kanterne.

Træulden og ulden kom i store sammenpressede baller. Det skulle pilles fra hinanden før det kunne stoppes i madrasserne. At pille træuld var børnenes arbejde. Når køkkendøren gik op, og far Marinus sagde at der ikke var noget træuld, smed vi børn og mor alt hvad vi havde i hænderne og gik over for pille træuld. Da træulden var meget hårdt presset, var det hårdt for fingre og arme, og det støvede, men det lugtede dejligt. Det bedste jeg vidste var at stable træuldsballer op, så der blev en hule inde bagerst ved væggen, der lå jeg ugenert og læste lektier. Det var hyggeligt, og der lugtede dejligt af frisk træ.

På Dræbyvej fik vi en uldmaskine til at løsne ulden med. Det var Carlo Hansen og farbror Niels, der konstruerede den af en gammel olietønde. Senere, i den gamle skolebygning, blev der også lavet en pillemaskine til træuld. Oh, hvilken lykke, tænk der skulle ikke pilles træuld mere! Jeg mener det var Karl Jørgensen (Karl Smed), der konstruerede dette vidunder.

Marinus klippede alle madrasserne og syede dem sammen på en Singer-symaskine. Derefter tog en medarbejder over og stoppede madrassen med træuld eller uld. Dernæst skulle der sys for enden på maskine, og så skulle der sys 2 kanter hele vejen rundt. Nogle vattotter blev syet i tre rækker på madrassen, for at stive den af, tror jeg. Man sad på en taburet og syede kanterne, men i stedet for at skulle flytte taburetten rundt om bordet, havde Marinus fundet ud af at sætte 2 hjul under taburetten, så man kørte rundt. Det var nemmere og hurtigere. Den eneste der ikke brugte taburet med hjul under, var min Mormor (Mary Knudsen), hendes små korte ben kunne ikke nå gulvet, men hun var faktisk næsten lige så hurtig som mændene.

Peter Larsen siger at de på en god dag kunne nå at sy 8-10 madrasser hver. Jeg spurgte ham om han kunne huske hvad de fik i løn. Hans første svar var: "For lidt", men han mente de fik 2,50 – 3,00 kr. pr. madras. Det var omkring 1955.

Hver onsdag og lørdag kørte Marinus madrasser til forretninger i Odense (Emil Hess, OKU (Odense Klædefabriks Udsalg), Arthur Hansen og mange andre). Ellers blev madrasserne sendt med tog, både til Jylland og Sjælland. Når madrasserne skulle sendes med tog, skulle de pakkes i kolli med 6 madrasser i hver. Indpakningen bestod af gammelt hessian, der skulle sys sammen om madrasserne. Når der var travlt, og man næsten ikke kunne nå stationen inden 17.30, hvor Tønnesen lukkede, var også børnene i gang med de store synåle.

Da madrasserne efterhånden blev afløst af springmadrasser, begyndte Marinus at sælge gulvtæpper og lægge dem på. Senere, jeg tror det var i 1972, byggede han møbelforretning til og solgte møbler og tæpper til han overdrog forretningen

til sin svigersøn Alf Johansen i 1979, som drev virksomheden videre til den lukkede i 1991.

Møbelsalget krævede en lukket bil. Martin Jørgensen hjælper Marinus med at male.